

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу

Тетяна ПРОШНИЧЕНКО
“30” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)
освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет міжнародних економічних відносини та туристичного бізнесу

2023/2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“29” серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Тетяна Алексєва, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“28” серпня 2023 року, протокол № 1

В. о. завідувача кафедри

Дмитро МИКОЛЕНКО
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньої програми
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Гарант освітньої-професійної програми

(підпис)

Ірина ПЕРЕСИПКИНА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“29” серпня 2023 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Проблеми національної та регіональної безпеки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

формування у здобувачів вищої освіти наукових поглядів на процес формування системи національної та регіональної безпеки, розуміння основних елементів системи, а також розвиток здатності до об'єктивної оцінки, прогнозування та вирішення проблем національної та регіональної безпеки.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- **формування наступних загальних компетентностей:**

ЗК1. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

- **формування наступних фахових компетентностей:**

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України

СК12. Здатність аналізувати природу, динаміку, принципи регіональних інтеграційних процесів

СК14. Здатність оцінювати зміст та основні напрями діяльності міжнародних організацій у сфері безпеки та сучасних стратегій забезпечення національної та регіональної безпеки

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	

16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
88 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

РН5. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини

РН7. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав

РН9. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку

РН13. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики

РН16. Аналізувати та оцінювати сучасні стратегії забезпечення національної та регіональної безпеки

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Концептуальні засади національної та регіональної безпеки

Тема 1. Теоретичні аспекти національної та регіональної безпеки

Визначення понять «національна і регіональна безпека». Складові національної безпеки: політична, економічна, військова, гуманітарна, екологічна, інформаційна та демографічна безпека. Основні поняття та категорії національної безпеки. Методологічні аспекти дослідження національної безпеки. Основні види та принципи національної та регіональної безпеки. Основні нормативно-правові документи про забезпечення національної і регіональної безпеки. Статут ООН 1945 р., Брюссельський договір 1948 р. про створення спільної системи оборони західноєвропейських держав. Вашингтонський договір 1949 р. про колективну оборону країн Північноатлантичного регіону. Загальна декларація ООН. Гельсінський заключний акт наради з безпеки та співробітництва в Європі та його міжнародне значення.

Тема 2. Система національної та регіональної безпеки

Зовнішньополітична основа національної та регіональної безпеки. Єдність світу в його різноманітності. Права держав. Логіка військово-силового мислення і фактору сили у міжнародних відносинах Європи. Відмова від силових засобів вирішення міжнародних суперечностей як імператив сучасного світового розвитку. Економіка конверсії як історична реальність нашого часу. Національна і регіональна безпека європейських держав і проблеми гуманітарного характеру. Свободи і права людини. Інші складові національної та регіональної безпеки: екологія, демографія, стихійні лиха, епідемії тощо. Геоінформаційні технології і системи – якісно новий технологічний інструмент аналізу проблем національної і регіональної безпеки.

Розділ 2. Основні проблеми та загрози національної та регіональної безпеки

Тема 1. Регіональні конфлікти як загроза міжнародній безпеці

Внутрішньо- і міждержавні конфлікти в системі регіональної безпеки. Механізми та шляхи мирного розв'язання конфліктів у системі регіональної безпеки. Тероризм як виклик часу.

Організований тероризм, його причини, суть, наслідки. Чинники посилення діяльності радикальних ісламських формувань. Підвищення небезпеки техногенних катастроф, поширення зброї масового знищення, незаконної торгівлі людьми та наркоторгівлі як наслідок діяльності організованого міжнародного тероризму Інформаційні загрози. Типи і види інформаційної зброї. Інформаційні війни. Міжнародно-правова база забезпечення інформаційної безпеки. Інформаційна сфера системи національної та регіональної безпеки. Основні загрози національній безпеці України в інформаційній сфері та шляхи їх запобігання та нейтралізації. Сучасний стан міжнародної правової бази в інформаційній сфері.

Регіональний сепаратизм: сутність, причини виникнення (соціально-економічні, політичні, етнічні, релігійні та інші), наслідки, шляхи та методи розв'язання. Регіональний сепаратизм на пострадянському просторі. Регіональний сепаратизм у країнах Західної Європи.

Тема 2. Україна як складова системи регіональної та глобальної безпеки

Діяльність України в ООН, ОБСЄ, РЄ. Україна та ОБСЄ в контексті трансформації системи міжнародної безпеки. Діяльність української дипломатії щодо вдосконалення в рамках ООН механізмів національної та регіональної безпеки. Розв'язання міждержавних суперечностей без застосування силових методів.

Співробітництво України в системі НАТО як фактор зміцнення миру на континенті. Комітет Україна – НАТО. Хартія про особливе партнерство між Україною і НАТО (1997). Державна програма співробітництва з НАТО в галузі зміцнення регіональної безпеки. Участь України у міжнародних миротворчих операціях. Боротьба з тероризмом. Порядок доступу та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України. Нормативно-правове регулювання миротворчої діяльності України: національний та міжнародний контекст. Військово-політичне та воєнно-технічне співробітництво України з сусідніми державами. Проблемні питання оборонної політики України в контексті нових викликів і загроз національній безпеці.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		пр.	сем.	інд.	с. р.	л		п	сем.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Концептуальні засади національної та регіональної безпеки												
Тема 1. Теоретичні аспекти національної та регіональної безпеки	30	4	2	2		22						
Тема 2. Система національної та регіональної безпеки	30	4	2	2		22						
Разом за розділом 1	60	8	4	4		44						
Розділ 2. Основні проблеми та загрози національної та регіональної безпеки												
Тема 1. Регіональні конфлікти як загроза	30	4	2	2		22						

міжнародній безпеці												
Тема 2. Україна як складова системи регіональної та глобальної безпеки	30	4	2	2		22						
Разом за розділом 2	60	8	4	4		44						
Усього годин	120	16	8	8		88						

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні аспекти національної та регіональної безпеки	4
2	Система національної та регіональної безпеки	4
3	Регіональні конфлікти як загроза міжнародній безпеці	4
4	Україна як складова системи регіональної та глобальної безпеки	4
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<p>Теоретичні аспекти національної та регіональної безпеки <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити та поглибити знання з питань теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями семінарського заняття; підготувати доповіді на визначену тему та презентації (на вибір). Підготуватись до заняття.</p> <p>1. Алексеева Т. І. Дистанційний курс «Проблеми національної та регіональної безпеки». Тема 1. URL : https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5091</p> <p>2. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол.: В. І. Абрамов., Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ: НАДУ, 2016. 784 с.</p> <p>3. Алексеева Т. І. Загрози та пріоритети впливу глобалізаційних процесів на фінансовий стан України: колективна монографія / за наук. ред. к.е.н., проф. Квасній Л. Г., к.е.н., доц. Татомир І. Л. Трускавець : Посвіт, 2020. С. 295-304. URL: https://mauptruskavets.in.ua/vydannya-institutu/monografii/osoblyvosti-sotsialno-ekonomichnogo-postupunatsionalnoyi-ekonomiky-v-umovah-informatsijno-tehnologichnyh-vyklykiv/</p>	22
2	<p>Система національної та регіональної безпеки <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу, Internet-ресурсів, вивчити питання теми та поглибити знання з визначення особливостей національної та регіональної безпеки. Підготуватись до семінарського заняття. Підготуватись до практичного заняття.</p>	22

	<p>1. Алексєєва Т. І. Дистанційний курс «Проблеми національної та регіональної безпеки». Тема 2. URL : https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5091</p> <p>2. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі. <i>Формування ринкових відносин</i>. 2007. № 6. С. 7–12.</p> <p>3. Алексєєва Т. І. Роль міжнародних організацій у трансформації системи економічної безпеки держави. Міжнародні економічні відносини та національна економічна діяльність: сучасний стан, проблеми та тенденції розвитку : колективна монографія / кол. авторів. Полтава: ПП «Астрая», 2021. С. 46-52.</p>	
3	<p>Регіональні конфлікти як загроза міжнародній безпеці</p> <p><i>Завдання:</i> Ознайомитись з лекційним матеріалом, навчальною літературою, періодичними виданнями. Звернути на увагу на фахові журнали для виявлення проблем виникнення регіональних конфліктів. Підготувати інформаційні повідомлення, презентації доповідей на визначену тему (на вибір). Підготуватись до практичного заняття.</p> <p>1. Алексєєва Т. І. Дистанційний курс «Проблеми національної та регіональної безпеки». Тема 3. URL : https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5091</p> <p>2. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму: Міжнародний документ від 16.05.2005. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_712</p> <p>3. Aleksieieva Tetiana, Tolsta Marharyta. Crisis face of migration: new challenges for european countries. <i>Three Seas. Economic Journal</i>. Vol. 1, No. 4, 2020. P. 9-12. URL: http://www.baltijapublishing.lv/index.php/threeseas/article/view/965</p>	22
4	<p>Україна як складова системи регіональної та глобальної безпеки</p> <p><i>Завдання:</i> ознайомитись з різними базами даними, в тому числі офіційною статистикою для можливого збору даних. Опрацювати лекційний матеріал, навчальну літературу, провести аналіз періодичних видань. Підготуватись до практичного заняття</p> <p>1. Алексєєва Т. І. Дистанційний курс «Проблеми національної та регіональної безпеки». Тема 4. URL: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5091</p> <p>2. Алексєєва Т. І., Пущаєнко О. С., Ковалевська К. К. «Нове обличчя» міжнародного тероризму в період пандемії COVID-19. <i>Гілея: науковий вісник</i>. К. : «Видавництво «Гілея», 2021. Вип. 161 (№ 3-4). Ч. 3. Політичні науки. С. 7-12.</p> <p>3. Alekseeva T., Burmaka T., Myronyuk M., Kulykovska D. Cybersecurity as an innovative influence factor on international relations. Science and innovation: materials of the international scientific-practical conference, с. Steyr, Austria, 30.05.2019 у. P. 28-31. URL: http://conferencii.com/files/archive/2019-05.pdf</p>	22
	Разом	88

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачене навчальним планом.

7. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації, написання есе тощо. Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП наведено в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Методи навчання

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН5	<i>Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини</i>	Лекція-візуалізація; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), корегування та підготовка частини дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження
РН7	<i>Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав</i>	Лекція-візуалізація; робота з аналітичними матеріалами, презентація результатів досліджень	Оцінювання виконання творчих завдань, застосування системного підходу до дослідження проблем міжнародної та національної безпеки держави
РН9	<i>Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку</i>	Лекція-візуалізація; виконання творчих завдань, презентація результатів досліджень	Оцінювання виконання творчих завдань, визначення та оцінювання ризиків (політичних, економічних тощо) у міжнародних відносинах
РН13	<i>Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень</i>	Лекція-візуалізація;	Оцінювання навчальних досягнень,

	<i>міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики</i>	презентація результатів досліджень	обговорення обраних шляхів розв'язання проблем зовнішньої політики
PH16	<i>Аналізувати та оцінювати сучасні стратегії забезпечення національної та регіональної безпеки</i>	Лекція-візуалізація; робота з аналітичними матеріалами, презентація результатів досліджень	Проведення комплексного аналізу сучасних безпекових стратегій, оцінювання результатів аналізу

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Проблеми національної та регіональної безпеки» застосовуються наступні методи контролю: усний та письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування, виступів здобувачів вищої освіти з презентацією при обговоренні питань на семінарських заняттях, написання есе, семінарах-дискусіях.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних, семінарських, практичних занять;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (виступи здобувачів з презентацією, написання есе, проведення семінару- дискусії);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На семінарському занятті ЗВО може отримати від 1 до 7 балів. На практичному занятті ЗВО може отримати від 1 до 8 балів.

Кількість балів, які може отримати ЗВО при поточному контролі наступна:

- 28 балів – активна робота на семінарських заняттях з презентацією (4 семінарських заняття x 7 балів);
- 32 балів – відповіді на запропоновану тему, написання есе (практичні заняття) (4 практичних заняття x 8 балів).

В ході лекційних та практичних занять ЗВО може отримати 60 балів (макс).

Критерії поточного контролю знань студентів

Поточний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Поточний контроль знань здійснюється під час проведення семінарських занять з усним виступом ЗВО з презентацією та на практичних заняттях.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Усний виступ на семінарських заняттях з презентацією	Критерії оцінювання
7	виставляється здобувачу, який при усному виступу з презентацією, яка виконана відповідно вимогам продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу; показав уміння грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання, дав ґрунтовні відповіді на запитання
6	виставляється здобувачу, який при усному виступу з презентацією, яка виконана відповідно вимогам продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок, дав ґрунтовні відповіді на запитання
5	виставляється здобувачу, який при усному виступу з презентацією, виконаною відповідно вимогам в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але припустився окремих несуттєвих помилок, не може дати ґрунтовної відповіді на запитання
4	виставляється здобувачу, який не досконало володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; не зробив презентацію відповідно вимогам, не дає ґрунтовної відповіді на запитання
3	виставляється здобувачу, який не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; презентація відсутня, не дає відповіді на запитання
2	виставляється здобувачу, який частково володіє навчальним матеріалом та не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; презентація відсутня, не дає відповіді на запитання
1	виставляється здобувачу, який погано володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Презентація відсутня. Відповіді на запитання не надаються

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичних заняттях

Практичне заняття (участь у семінарах-дискусіях, написання есе тощо)	Критерії оцінювання
8-7	Виставляється здобувачу, який висвітлює тему заняття, дотримується плану, самостійно висвітлює тему; аналізує різні погляди на питання, що розглядається; наводить аргументи, використовуючи інформацію для розв'язання певних проблем. Аргументи повинні бути переконливими, конкретизованими, цілісними і послідовними. Формулює і обґрунтовує власну точку зору на заявлені проблеми; матеріал викладається професійною мовою з використанням відповідної системи понять і термінів, презентація виконана відповідно вимогам. Висновок відповідає запропонованій темі заняття
6-5	Виставляється здобувачу, який висвітлює тему заняття; дотримується плану; аргументовано висловлює власну думку, наводить аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність вирішення проблеми, презентація виконана відповідно вимогам. Матеріал викладається професійною мовою з використанням відповідної системи понять і термінів. Але у роботі є недоліки: порушення послідовності викладу матеріалу; висловлювання позицій не завжди конкретно. Висновок частково відповідає запропонованій темі
4-3	Виставляється здобувачу, який висвітлює питання, які частково відповідають запропонованій темі. У відповіді відображені лише деякі концепції та теорії з даного питання; проводиться аналіз і зіставлення концепцій та теорій, але не в повному обсязі, презентація не виконана. У ЗВО відсутня власна точка зору на заявлені проблеми, висновок частково відповідає запропонованій темі
2-1	Виставляється здобувачу, який під час усних відповідей не досяг цілей завдання, частково висвітлює тему; формулює питання, але недостатньо повно. При цьому спостерігається порушення послідовності викладу основного матеріалу. Відповіді не аргументовані. У ЗВО відсутня власна точка зору на заявлені проблеми; матеріал викладається «життєвою мовою», не використовуються поняття і терміни відповідно наукової галузі, презентація не виконана; висновок не відповідає запропонованій темі
1-0	Виставляється здобувачу, який не може самостійно висвітлити тему, сформулювати питання; висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; презентація не виконана; ЗВО не може назвати жодної наукової теорії, висновок не відповідає запропонованій темі

Семестровий **підсумковий контроль** проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи підсумкового контролю підготовки здобувачів вищої освіти:

- відповіді на питання (теоретичне та два аналітичних);

Оцінка успішності здобувачів вищої освіти є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів (маж).

Аналітичне завдання 1 – 15 балів (маж).

Аналітичне завдання 2 – 15 балів (маж).

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи (теоретичного питання)

Кількість балів	Критерії оцінювання
10-8	Здобувач вищої освіти питання розкрив повністю, вільно оперує поняттями та термінологією, демонструє глибокі теоретичні знання джерел, має власну точку зору відносно питань, що розглядаються і може аргументовано її доводити
7-5	Здобувач вищої освіти неповно розкрив питання, але вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити
4-2	Здобувач вищої освіти розкрив питання у загальних рисах, спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами
1	Здобувач вищої освіти розкрив питання неповно, але розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в літературних джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно
0	Здобувач вищої освіти не в змозі дати відповідь на поставлені запитання або надає неправильну відповідь, не розуміє суть питання, не ознайомлений з джерелами, не може робити висновки

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи (аналітичного питання)

Кількість балів	Критерії оцінювання
15-12	ЗВО відповідає виявленню всебічного системного і глибокого знання програмного матеріалу, засвоєння основної і додаткової літератури, демонструє чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, передбаченими програмою дисципліни; виявляє творчі, аналітичні здібності в розумінні, викладі і використанні навчально-програмного матеріалу; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, а також робить власні висновки та пропозиції

11-8	ЗВО відповідає виявленню глибокого знання програмного матеріалу, демонструє чітке володіння понятійним апаратом, методами, інструментами, передбаченими програмою дисципліни; однак недостатньо використано знання літературних джерел, вміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій та явищ, висновки в роботі недостатньо аргументовані
7-4	ЗВО недостатньо повно проявляє знання основного програмного матеріалу; володіння необхідними методами та інструментами аналітичного мислення; вміння використовувати їх для вирішення типових ситуацій, допускаючи окремі помилки, робить неаргументовані висновки, не підтверджуючи їх літературними джерелами та прикладами
3-1	ЗВО розкриває питання недостатньо повно, але володіє понятійним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні; намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в літературних джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, висновки відсутні
0	Здобувач вищої освіти не в змозі дати відповідь на поставлені запитання або надає неправильну відповідь, не розуміє суть питання, не ознайомлений з джерелами, не може робити висновки

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2							
T1	T2	T3	T4					
15	15	15	15	-	-	60 (min – 30)	40 (min – 20)	100 (min – 50)

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання. В ході вивчення дисципліни здобувач може отримати додаткові бали за участь у наукових конференціях (написання тез – 3 бали; написання тез та виступ на конференції – 5 балів), підготовки наукових публікацій (написання та публікація статті у фаховому журналу) оцінюється в 10 балів.

Екзаменаційна робота оцінюється у 40 балів (максимальна оцінка).

Відповідно, загальна максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів. Оцінювання здійснюється відповідно до шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	для чотирирівневої шкали оцінювання
--	-------------------------------------

90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Алексеева Т. І. Дистанційний курс «Проблеми національної та регіональної безпеки»
URL : <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5091>
2. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол.: В. І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. Київ: НАДУ, 2016. 784 с.
3. Алексеева Т. І. Роль міжнародних організацій у трансформації системи економічної безпеки держави. Міжнародні економічні відносини та національна економічна діяльність: сучасний стан, проблеми та тенденції розвитку : колективна монографія / кол. авторів. Полтава: ПП «Астра», 2021. С. 46-52.
4. Алексеева Т. І. Міжнародні організації: сучасні пріоритети та нові виклики в системі міжнародної інформаційної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Вип. 34. 2020. С. 9-13. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/34_2020ua/3.pdf
5. Алексеева Т. І. Загрози та пріоритети впливу глобалізаційних процесів на фінансовий стан України: колективна монографія / за наук. ред. к.е.н., проф. Квасній Л. Г., к.е.н., доц. Татомир І. Л. Трускавець : Посвіт, 2020. С. 295-304. URL: <https://mauptruskavets.in.ua/vydannya-instytutu/monografiyi/osoblyvosti-sotsialno-ekonomichnogo-postupu-natsionalnoyi-ekonomiky-v-umovah-informatsijno-tehnologichnyh-vyklykiv/>
6. Алексеева Т. І. Аналіз впливу глобальних проблем людства на економіку країн в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*. 2017. № 13. С. 35-42. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/7.pdf
7. Алексеева Т. І., Пуцаєнко О. С., Ковалевська К. К. «Нове обличчя» міжнародного тероризму в період пандемії COVID-19. *Гілея: науковий вісник*. К. : «Видавництво «Гілея», 2021. Політичні науки. Вип. 161 (№ 3-4). Ч. 3. С. 7-12.
8. Aleksieieva Tetiana, Tolsta Marharyta. Crisis face of migration: new challenges for european countries. *Three Seas Economic Journal*. Vol. 1, No. 4, 2020. P. 9-12. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/threeseas/article/view/965>
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
10. Alekseeva T., Burmaka T., Myronyuk M., Kulykovska D. Cybersecurity as an innovative influence factor on international relations. Science and innovation: materials of the international scientific-practical conference, с. Steyr, Austria, 30.05.2019 у. P. 28-31. URL: <http://conferencii.com/files/archive/2019-05.pdf>
11. Schneider F., Buehn A., Montenegro C. Shadow Economies All over the World: New Estimates for 162 Countries from 1999 to 2007. URL: <http://www.econ.jku.at/members/Schneider/>
12. Calvo G. A. Monetary Policy Challenges in Emerging Markets: Sudden Stop, Liability Dollarization, and Lender of Last Resort // NBER Working Papers. 2006.
13. Gray C. S. War, peace and international relations: an introduction to strategic history. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.
14. Wilkinson P. International Relations: A Very Short Introduction. Oxford University Press, 2007. 144 p.

15. Shadow Economies all over the World: New Estimates for 162 Countries from 1999 to 2007 this version as of June 8, 2010. URL: <http://corruptionresearchnetwork.org/datasets/shadow-economies-all-over-the-world-newestimates-for-162-countries-from-1999-to-2007>

Допоміжна література

16. Генеральная Ассамблея ООН 27 марта 2014 года. Резолюция 68/262. Территориальная целостность Украины. URL: <http://daccess-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N13/455/19/PDF/N1345519.pdf?OpenElement>
17. Конвенція про кіберзлочинність: Міжнародний документ від 23.11.2001. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_575
18. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму: Міжнародний документ від 16.05.2005. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_712
19. Алексеева Т. І., Гончарук К. О. Міжнародні відносини між країнами Люблінського трикутника – новий формат співпраці крізь призму історичного минулого. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. Випуск № 2 (119). 2021. С. 11-14. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2021/2_2021/4.pdf
20. Алексеева Т. І. Еволюція міграційних процесів крізь призму теорії міжнародних відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 24. Ч. 1. С. 10-13. Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/25407>
21. Європейська та євроатлантична інтеграція: Навч. посіб. / за заг. ред. О.М. Лютак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 376 с.
22. Лісовський П.М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : Навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2017. 156 с.
23. Світова економіка: підручник / за ред. О.І. Шниркова, В.І. Мазуренка, О.І.Рогача. К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. 616 с.
24. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства: Навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2012. 256 с.
25. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі. *Формування ринкових відносин*. 2007. № 6. С. 7–12.
26. Барановський О. І. Економічна безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія. К.: КНЕУ, 2004. 759 с.
27. Council conclusions on the Review of the European Neighbourhood Policy. URL: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/12/14-conclusions-european-neighbourhood/>
28. Declaration of the Countries of the Community of Democratic Choice. URL: [https://wikileaks.wordpress.com/2005/11/07/05tbilis2897-declaration-of-the-community-of/](https://wikileaks.wordpress.com/2005/11/07/05tbilis2897-declaration-of-the-countries-of-the-community-of/)
29. European Parliament resolution of 20 January 2011 on an EU Strategy for the Black Sea (2010/2087(INI)). URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0025+0+DOC+XML+V0//EN9>
30. European Parliament Resolution on a Black Sea Regional Policy Approach. – Brussels, 17 January 2008. URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2008-0017&language=EN>
31. Ferrero-Waldner B. Black Sea Synergy: the EU's approach to the Black Sea region. Black Sea Synergy Ministerial Meeting, Kiev, 2008. URL: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-08-77_en.htm
32. NATO Parliamentary Assembly Resolution 411 on Supporting Ukraine's Sovereignty and Democracy // NATO official web-page. URL: <http://www.natopa.int/default.asp?SHORTCUT=3600>
33. Regulation (EU) No 230/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 establishing an instrument contributing to stability and peace. URL: http://ec.europa.eu/dgs/fpi/documents/140311_icsp_reg_230_2014_en.pdf

34. Report of the Implementation of the European Security Strategy: Providing Security in a Changing World. URL: www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/reports/104630.pdf
35. Strengthening Europe's place in the world: An external budget for 2014-2020 to respect EU commitments and promote shared values. URL : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1510_en.htm?locale=en

11. Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

36. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. URL : <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint>
37. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. URL : <http://international-relations.knukim.edu.ua/>
38. Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки. URL : <http://univ.kiev.ua/ua/science/journals/ir-ps>
39. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. URL : <http://www.iweir.org.ua>
40. Інститут Євро-Атлантичного співробітництва. URL : <http://www.ieac.org.ua>
41. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. URL : <http://www.ucerps.org>.
42. Український центр політичного менеджменту. URL: <http://www.politik.org.ua>.

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в письмовій або тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Проблеми національної та регіональної безпеки», режим доступу: URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5091>